

Aanbod aanpak “leefbaarheid vanuit een ander perspectief” voor gemeenten

“Mensen bij elkaar brengen rond thema’s met een passende aanpak”

In veel gemeentebesturen vraagt men zich af welke ontwikkelingen ze in gang moeten zetten ter verbetering van de leefbaarheid in de wijken of dorpen. Daarbij komt het besef dat het verbeteren van de leefbaarheid een zaak is van inwoners en de gemeente samen. Met het begrip **leefbaarheid** wordt aangegeven hoe aantrekkelijk en/of geschikt een gebied of gemeenschap is om te wonen en/of te werken. Dit begrip kan vanuit veel verschillende perspectieven en beelden worden benaderd. De één heeft er beelden bij van scholen en sportvelden, de ander denkt juist aan de ruimtelijke inrichting of aan het nieuwe omgevingsplan en het wonen van de toekomst. Weer een ander denkt aan sociale contacten, sociaal ‘cement’ of aan het brede sociaal domein. Keizers&Visser zet zich in om, vanuit verschillende perspectieven, de inwoners en andere stakeholders bij elkaar te brengen, de juiste keuzes te maken. Te beginnen met het in beeld krijgen van de identiteit en het DNA van dorpen en wijken. Om keuzes te maken, helpen wij u om ambities en vraagstukken vanuit verschillende perspectieven te zien (vanuit het perspectief van inwoners, maatschappelijke- en economische partners, gemeente-ambtenaren, dorpsbelangen etc.).

Waarom Keizers & Visser inzetten op ‘Leefbaarheid vanuit een ander perspectief’?

De wijze waarop maatschappelijke vraagstukken geïnterpreteerd en opgelost worden is aan het veranderen. Keizers & Visser werkt dagelijks vanuit de visie zoals Thorbecke dat heeft bedoeld, met betrokkenheid en invloed vanuit de samenleving en het vergroten van eigenaarschap in een maatschappij die zo veel mogelijk op eigen kracht problemen oplost. En waarbij de overheid een faciliterende, ondersteunende rol vervult. Onze adviseurs beschikken over uitgebreide kennis en ervaring met het begeleiden van veranderprocessen binnen gemeenten naar een participerende aanpak en krachtige kernen. We zetten ons in om lokale initiatieven en inwonersparticipatie succesvol te stimuleren, te begeleiden en door te voeren. Onze aanpak werkt en daarom nemen wij de volgende tekst altijd met gepaste trots in onze correspondentie op:

Keizers & Visser is gevestigd in het Staatshuys

Dit monumentale pand in Zwolle is het geboortehuis van Johan Rudolph Thorbecke. Onze adviseurs wonen daarmee letterlijk en figuurlijk in ‘het huis van Thorbecke’. Zijn visie dat de maatschappij op eigen kracht problemen oplost en de overheid deze ontwikkeling ‘slechts’ ondersteunt, is actueler dan ooit. Het is die gedachte die ons dagelijks stimuleert tot anders denken en anders organiseren bij de lokale overheid.

Het gaat niet om loslaten, maar om anders vasthouden.

Met de omgevingswet en de transformaties in het sociaal domein zijn de thema’s inwonersparticipatie en leefbaarheid urgenter en actueler dan ooit. Als we het spontane dorp dat vaak komt met initiatieven of een actieve wijk meer speelruimte willen geven, moeten we ons bewust zijn van de rollen in en buiten de gemeentelijke organisatie, de instrumenten en de vastgestelde regels waarmee we in het verleden deze spontaniteit hebben belemmerd. Keizers&Visser werkt vanuit de doelen van de gemeente en het eigenaarschap in de samenleving. Wij geven de handvatten om ruimte te creëren zonder direct alles los te laten en helpen bij draagvlak en eigenaarschap.

De Thorbecke-aanpak

Met het gedachtegoed van Thorbecke in ons achterhoofd, volgen wij de volgende stappen om tot de nieuwe participerende rol te komen:

- Durf samen met inwoners te dromen, visioenen en de bedoeling te pakken en stappen te zetten.
- Stel de samenleving centraal
- Breng de werkelijke opgaven in beeld met gedragen en haalbare oplossingen.
- De leefwereld en de systeemwereld worden bij elkaar gebracht.
- Oude reflexen en obstakels worden eruit gehaald: we sturen van oplossing naar oplossend vermogen.
- Ga het echte gesprek aan.
- Van visie naar concrete plannen.

Stappenschema en aanpak voor gemeenten

Stap 1 Wat zijn ambities, visioenen en kernopgaven voor behoud of versterken leefbaarheid in de gemeente?

Waar staat en gaat de gemeente voor (visie, doelen en kernopgaven).

Collegeprogramma: Hieruit filteren we in overleg met opdrachtgever **max 5-7** kernopgaven.

Vaak beginnen we **klein**: enkele dorpen of wijken, waarvan al bekend is dat er dragers zijn.

Stap 2 Rollen en gespreksdoelen helder afstemmen

Wie is opdrachtgever? Is er bestuurlijk commitment? Welke rol wil de gemeente hebben bij deze kernopgaven: regisserend, sturend of voorwaardenstellend? Per kernopgave een vierdeling maken op sturing van de gemeente.

- Een programmerende (sturen op inhoud + subsidies) versus accommoderende rol (vastgoed en plekken beschikbaar stellen, de invulling bij anderen laten).
- Een leidende, sturende rol versus een voorwaardenstellende rol. Deze coördineert en initieert juist niet. Dat laat ze aan anderen over.

Stap 3 Spelregels én proces- en communicatieplan vaststellen

Welke kaders, spelregels en integrale programma's zijn er nu : sociaal domein, omgevingsvisie, middelenverdeling? Waar zitten twijfels/knelpunten/obstakels?

- Wie gaat waarover: mandaten en budgetbeheer. Wie pakt wat vanuit de gemeente op? Wat doen burgerplatforms? Opdrachten aan woningbouwcorporaties maatschappelijke en economische partners en andere stakeholders. Keuzemenu-regels en waardering helder hebben.
- Proces- en communicatieplan. Participatieladder, per opgave vaststellen welke trede.
- Bewegingsruimte financiële middelen en toedeling middelen passend bij participatietrede.
- Tijdlijn en plannings

Stap 4 Gesprekken met inwoners en belanghebbenden

Hier zijn keuzemogelijkheden. Heeft ook te maken met welke rol de gemeente wil innemen.

- Open tafel gesprekken, zonder basismateriaal en data. Wel enkele standaard vragen.
- Gesprek met data van de gemeente als basis: Wat valt inwoners op? Herkennen inwoners en stakeholders deze data?
- DNA: Welke beelden/verhalen zijn er per wijk/per dorp: DNA informatie spiegelen aan data. Analyse data per gebied (dorp/wijk) en kernopgaven.
- Opgave-gestuurde beleidskeuzes voorleggen, waarbij al huidige beleid en voor- en nadelen in beeld is gebracht. Meer voorbewerkte keuzebrokken.
- Groeps-sessies en spelmateriaal.

Stap 5. Ophalen van, ideeën en enthousiasme bij maatschappelijke en economische partners en inwoners. Door steekproeven in elke straat en gesprekken bij inwoners aan tafel en/of in groepsessies. Op zoek naar **draggers en doeners** van aangedragen thema's binnen opgaven.

Stap 6. Haalbaarheid in beeld brengen. Draggers, doeners, duurzaamheid, risico's en betaalbaarheid. Verdeling in activiteiten, projecten en programma-opgaven. Business-cases waar nodig en specifiek (laten) maken. Integrale gebiedsbeschrijving en gebiedsagenda's met focusgroep(en) vanuit de kernopgaven van de gemeente.

Stap 7. Eigenaarschap beleggen, continuïteit borgen, reflectie/verantwoording + monitoring .organiseren

'Best practices' inwonersparticipatie en leefbaarheid

Leefbaarheidsthema's in combinatie met inwonersparticipatie staan bij Keizers&Visser steeds op de agenda. Of het nu gaat vanuit eigen initiatief met het organiseren van netwerkbijeenkomsten of op aanvraag vanuit verschillende opdrachtgevers, wij blijven hierop succesvol samen ontwikkelen. Enkele voorbeelden van projecten die we met veel plezier en naar tevredenheid hebben verzorgd zijn:

IJsselstreek

Gemeente Heerde: Verkenning en advies over Leefbaarheid & gebiedsontwikkeling/fysieke en sociale agenda. Een ontdekkingsstocht en representatief onderzoek onder en met de inwoners van Veessen en Wapenveld. Enkele kerntaken:

- Samen met Welzijnswerk, Dorpsbelangen op zoek naar dragers en doeners binnen leefbaarheidsthema's;
- In Wapenveld was de komst van een sociaal team een belangrijke opgave + Multi Functionele Accommodatie in Wapenveld
- In Veessen om de wenselijkheid en haalbaarheid van een gezamenlijke accommodatie in Veessen inzichtelijk te maken en de effecten van de komst van een hoogwatergeul.

Succesformule: Door in gesprek te gaan met veel inwoners en andere stakeholders kansrijke projecten ophalen.

Het Hogeland

Coördinatie uitvoeringsprogramma "Noord Groningen Leeft". Een woon- en leefbaarheidsprogramma met vijf KERNOPGAVEN, waarbij we met het team per gebied (een aantal dorpen bij elkaar) én doel- én contextgericht werken. We zijn bij Eemsmond en de Marne begonnen.

Enkele kerntaken:

- Het opstellen van een woonleefbaarheidsplan.
- Daadwerkelijke acties en budgetten verdelen.
- Bewaken van de samenwerking, de samenhang en voortgang van vijf kernopgaven: sociale vitaliteit, werken aan lokale doelen, nieuwe kansen voor kinderen, van zorgstructuur naar zorgprestatie, het wonen in krachtige kernen.

Dagvoorzitterschap lokale klimaattafels

Het leiden van bijeenkomsten die te maken hebben met leefbaarheid. In dit geval het thema "klimaat en milieu". Het organiseren van "klimaattafels" met diverse belangen en stakeholders. Onderwerp van gesprek was de invoering van het milieubeleidsplan in de gemeente Voorschoten, in relatie tot zowel de betrokkenheid van de gemeenteraad als die van de inwoners van Voorschoten. In drie bijeenkomsten is de link gelegd tussen milieu en leefbaarheidsvraagstukken en aanpak.

Meer weten?

Wilt u meer informatie ontvangen of een persoonlijk gesprek aanvragen, dan kunt u contact opnemen via info@keizersvisser.nl of tel.: 085-4010688. Aanvullende informatie kunt u ook terugvinden op onze website www.keizersvisser.nl.

Bijlage De Paraplu 'Leefbaarheid vanuit een ander perspectief'

Leefbaarheid is een containerbegrip. De één heeft er beelden bij van scholen en sportvelden, de ander denkt juist aan de ruimtelijke inrichting van een dorp of wijk. Een derde zal met nadruk benoemen dat het om het brede sociaal domein gaat. Zo bekijkt iedereen het vanuit een ander perspectief. Om de inzet op Leefbaarheid overzichtelijk te houden werkt Keizers&Visser met een onderverdeling van de vele verschillende thema's (lang niet compleet, maar het is een paraplu):

1. Het wonen van de toekomst.

Het wonen van de toekomst: Duurzame ruimtelijke inrichting en behoud van bestaand en waardevol vastgoed in Regionale centra, Centrumdorpen, Woondorpen. Een andere aanpak 'vastgoed' speelt daarbij een rol.

2. Krachtige kernen

Er is geen wijk of dorp gelijk. Gebiedsgericht werken helpt om maatwerk te leveren. Informatie en communicatie afstemmen op de situatie. Passend bij de inwoners en de afspraken met maatschappelijke en economische partners. Gebiedsplannen ontwikkelen en vinden van dragers en doeners. Samen optrekken van inwoners en professionals. Focus op: vrijwillige inzet en sociale vitaliteit en sociaal cement.

3. Maatschappelijke voorzieningen

Hier gaat het om de fysieke gebouwen met elkaar te verbinden. Over exploitatie en onderhoud gebouwen en zoeken naar gezamenlijke noemers. We rekenen hiertoe ook scholen (onderwijshuisvesting), IKC, MFC, MFA, sportaccommodaties.

4. Passende zorg, zolang mogelijk thuis in eigen omgeving

Ondersteuning en advies bij keuzes te maken tussen algemene voorzieningen of maatwerkvoorzieningen. Pijlers voor positieve gezondheid. Inclusieve samenleving.

5. Nieuwe kansen voor kinderen

Kinderen en armoede: Krachtige wijken en sterke gezinnen. Als het goed gaat met de ouders, gaat het ook beter met de kinderen. Waar zet de gemeente op in?

Kinderen en zorg: hoe ver kan zij gaan als het gaat om jeugdzorg-preventie en veiligheid in wijken en in gezinnen. Verwijspatronen, preventiesporen en praktijkondersteuners Jeugd bij huisartsen (POH-J).

Business-cases, kwantitatieve en kwalitatieve inzet en monitoring.

6. Arbeidsmarkt en Onderwijs

Wij zijn uw Arbeidsmarktpartner en denken met u mee over nieuwe arbeidsmarktstrategieën. Over passend onderwijs en over inburgering en taal, ook laag-geletterdheid.

Inwoners-competenties (betekenis en zingeving/samenwerken/communiceren, maatschappelijk handelen, organiseren etc.)

Toekomstgericht werken en leren in zorg en welzijn. Stakeholders verbinden.

7. Omgevingswet en nieuwe opgaven, zoals energietransitie en milieubeleidsplannen

Er is steeds meer behoefte aan een integrale benadering en afweging samenhang op lokaal, bestuurlijk niveau. Wij zien verbanden tussen de aanpak binnen het sociaal domein. Wij leveren procesbegeleiding en voorzitterschap aan bestuurlijke en ambtelijke overlegtafels.

8. Veiligheid en maatschappelijke problematiek in steden

De zorgen die er zijn in wijken en buurten over dakloosheid, steeds meer daklozen met ernstige GGZ-problematiek moeten weer zelfstandig gaan wonen. Woningbouwcorporaties zijn meestal aangewezen op wijken die toch al zeer kwetsbaar zijn. De zorgen voor meer en beter gespreide toegankelijke woningen, betere begeleiding, voorbereiden van wijken op komst kwetsbare mensen. Wij helpen u bij de "grote" stappen naar een meer inclusieve samenleving.

9. De overheid en de inwoners, in een nieuwe verhouding tot elkaar en wat dat doet met identiteit

Identiteit, de bevestiging, de erkenning van mensen als individu en de waardering van hun leefwereld. Dat bestuurders en politici niet in staat zijn de kloof te dichten. Als je niet erkend wordt dan ga je je zelf groter maken dan je bent om maar gezien, gehoord en bevestigd te worden. Wij van Keizersvisser kunnen ambtenaren en gemeentebesturen helpen om deze vragen te beantwoorden: wat gebeurt er om ons heen, wat betekent dat voor wie we zijn, wat vraagt het van u en wat en wie hebben we nodig om het een plaats te geven in onze lokale samenleving?